

284/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet

a dematerializált értékpapír előállításának és továbbításának módjáról és biztonsági szabályairól, valamint az értékpapír-számla, központi értékpapír-számla és az ügyfélszámla megnyitásának és vezetésének szabályairól

A tőkepiacról szóló (a továbbiakban: Tpt.) 451. § (1) bekezdésének f) és g) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli:

1. § Dematerializált értékpapír - az Tpt.-ben és e rendeletben meghatározottak szerint - elektronikus úton, számítógépes jelként állítható elő, illetve továbbítható.

2. § A dematerializált értékpapír előállítása, nyilvántartása, továbbítása és az ezekkel kapcsolatos adatkezelés csak olyan - a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) által jóváhagyott, az 5. §-ban meghatározott szabályzat (a továbbiakban: szabályzat) alapján és olyan jóváhagyott számítógépprogram, valamint adathordozó felhasználásával történhet, amely biztosítja:

- a) a központi értéktár [Tpt. 336. §] nyilvántartási rendszerével az adatkapcsolatot,
- b) az adatok biztonságos tárolását, továbbítását,
- c) az adatok adatvédelmi jogszabályoknak megfelelő felhasználását,
- d) a dematerializált értékpapírba foglalt jogok és kötelezettségek (osztalék, kamat, törlesztés) mindenkori megállapíthatóságát,
- e) a dematerializált értékpapír jogosultjának, tulajdonosának, illetve ezen személy megváltozásának mindenkori megállapíthatóságát, és
- f) a dematerializált értékpapír összes kötelező tartalmi elemének a számítógép képernyőjén és nyomtatás útján történő megjelenítését.

3. § (1) A számítógépprogramot és -hálózatot adatvesztés, illetéktelen hozzáférés, illetve más adatbázisokkal, nyilvántartásokkal való illetéktelen összekapcsolás elleni védelemmel kell ellátni.

(2) A dematerializált értékpapír előállításával, nyilvántartásával, továbbításával kapcsolatos adatkezelésre, adatváltoztatásra jogosult személyt egyedi azonosító kóddal kell ellátni. A kódnak, illetve a számítógépprogramnak biztosítania kell a személy, valamint az általa elvégzett művelet azonosíthatóságát.

4. § (1) A központi értéktár, az értékpapír-számlavezető köteles

- a) a dematerializált értékpapírral kapcsolatos, teljes nyilvántartását naponta a rendszerétől függetleníthető adathordozóra átmásolni,
- b) ellenőrizni az eredeti és a másolatot tartalmazó adathordozón lévő adatok egyezőségét, illetve az adathordozó működőképességét,
- c) a másolatot tartalmazó adathordozó biztonságos, a rendszerétől fizikailag elkülönített tárolását.

(2) A központi értéktár, az értékpapír-számlavezető haladéktalanul bejelenti a Felügyeletnek, ha valamely nyilvántartása megsérült vagy megsemmisült, illetve ha illetéktelen hozzáférést vagy ennek kísérletére utaló jelet észlelt.

(3) A (2) bekezdésben meghatározottak esetén a központi értéktár, az értékpapír-számlavezető köteles a nyilvántartásáról másolatot készíteni, és az (1) bekezdés szerinti másolat, valamint a rendelkezésre álló bizonylatok alapján haladéktalanul helyreállítani a valós állapotot. Ha a valós állapotot az adott napon belül nem lehet helyreállítani, a központi értéktár, az értékpapír-számlavezető kezdeményezi a Felügyeletnél az érintett dematerializált értékpapírok kereskedésének felfüggesztését.

(4) A 2-3. §-ban és az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállásának ellenőrzésére a Felügyelet jogosult szakértőt igénybe venni.

5. § A központi értéktár, az értékpapír-számlavezető nem nyilvános szabályzatban határozza meg

- a) a dematerializált értékpapír előállításának, nyilvántartásának, törlésének és továbbításának technikai szabályait;
- b) azon személyek körét, akik az értékpapír előállítást, törlést végrehajtják, és akik a központi értékpapír-számlán, értékpapír-számlán adatváltozást jogosultak végrehajtani;
- c) a 3. § (2) bekezdésében meghatározott kód képzésének és nyilvántartásának szabályait;
- d) az adatkezelő adatkezelési, adatváltoztatási és adattörlési jogosultságának nyilvántartását;
- e) az adatkezelési rendszer ügykezelésének szabályait;
- f) az adatok eredetének azonosíthatóságát;
- g) az adatkezelési rendszer fenntartásának műszaki szabályait;
- h) az adatállományról készített másolat adategyezőségének igazolási rendjét;
- i) az adatkezelési rendszer sérülése, illetve illetéktelen hozzáférés esetén követendő intézkedéseket, és
- j) az adatállományt tartalmazó másolat tárolásának helyét.

Központi értékpapír-számla

6. § (1) A kibocsátó köteles az Tpt. 9. § (2) bekezdésében meghatározott írásbeli utasítást legkésőbb a központi értékpapír-számlák megnyitásának értéknapiáig a központi értéktár rendelkezésére bocsátani. Az utasításnak tartalmaznia kell:

- a) az értékpapír előállítására vonatkozó jogszabályban meghatározott feltételek teljesülésének igazolását,
- b) a központi értékpapír-számlák megnyitásának értéknapiját,
- c) az értékpapír-számlavezetők megnevezését, és
- d) a központi értékpapír-számlán az egyes értékpapír-számlavezetők részére jóváírandó értékpapír darabszámát.

(2) A központi értéktár a dematerializált értékpapír szabályzat szerinti, számítástechnikai előállítását, a központi értékpapír-számla megnyitását és az azon történő jóváírást a kibocsátó által meghatározott értéknapon hajtja végre.

(3) Külföldön kibocsátott dematerializált értékpapír belföldi forgalomba hozatala esetén a külföldön kibocsátott dematerializált értékpapír nyilvántartására szolgáló központi értékpapír-számlát a központi értéktár a külföldi letétkezelővel vagy elszámolóházzal kötött szerződés alapján nyitja meg.

(4) A központi értéktár a központi értékpapír-számlákon végrehajtott jóváírásról, terhelésről és egyéb adatváltozásról haladéktalanul értesíti az értékpapír-számlavezetőket.

7. § (1) A kibocsátó haladéktalanul értesíti a központi értéktárat, ha megváltozik az Tpt. 7. § (2) bekezdésében előírt okirat adattartalma.

(2) Ha az Tpt. 7. § (2) bekezdésének a), c) és d) pontjában meghatározott adatok megváltoznak, a megváltozott adatnak a központi értékpapír-számlán történő átvezetéséről a központi értéktár az értékpapír-számlavezetők haladéktalan értesítése mellett intézkedik.

(3) A kibocsátó a (2) bekezdésben meghatározott adatváltozás esetén a központi értéktár értesítésével egyidejűleg a központi értéktáron keresztül köteles értesíteni az értékpapír-számlavezetőket a dematerializált értékpapírral kapcsolatos adatváltozásról.

(4) A központi értékpapír-számlát érintő értékpapírszámla jóváírást, terhelést a központi értéktár a megbízásban szereplő időpontban hajtja végre.

8. § A központi értéktár köteles biztosítani az értékpapír-számlavezető saját tulajdonú, illetőleg ügyfelei tulajdonát képező értékpapírok elkülönített nyilvántartását.

9. § Ha a különböző időpontokban kibocsátott értékpapír sorozatok egy meghatározott időponttól kezdve teljes mértékben azonos jogokat testesítenek meg, a kibocsátó haladéktalanul köteles új okiratot kiállítani és utasítást adni a központi értéktárnak az érintett központi értékpapírszámlák összevonására.

Az értékpapír-számla és az ügyfélszámla közös szabályai

10. § (1) Az értékpapír-számla szerződés a zárolt értékpapír-alszámla vezetését is magába foglalja.

(2) Az értékpapír-számla és az ügyfélszámla szerződés megkötésekor, a számlatulajdonos azonosításakor a számlavezető a pénzmosás megelőzéséről és magakadályozásáról szóló jogszabályokban foglaltak figyelembevételével jár el.

11. § (1) A számlatulajdonos, illetve a számlatulajdonos szervezetnek a szervezet jogi formáját szabályozó jogszabályban a szervezet képviselőjére jogszabály erejénél fogva jogosultként meghatározott személy (a továbbiakban: vezető) írásban köteles bejelenteni a számlavezetőnek a számla felett rendelkezni jogosult személyeket, ideértve az értékpapír-számla felett rendelkezni jogosult közös képviselőt is.

(2) A számlatulajdonos szervezet vezetője bejelentési, illetve rendelkezési jogosultságát abban az esetben gyakorolhatja, ha a megválasztását (kinevezését), valamint aláírását hitelt érdemlő módon (pl. aláírási címpéldánnyal) igazolja. A bejelentettek rendelkezési joga mindaddig érvényes, amíg a szervezet új vagy más vezetője másként nem rendelkezik. Több egymásnak ellentmondó, a rendelkezésre jogosulttól érkező bejelentés közül a számlavezető a legutolsó bejelentést fogadja el érvényesnek.

(3) Ha a számlatulajdonos és a számlavezető elektronikus adatátviteli kapcsolatban áll egymással, az aláírást - külön megállapodás alapján - fokozott biztonságú elektronikus aláírással lehet helyettesíteni. Két személy együttes aláírási kötelezettsége esetén az elektronikus aláírásnak biztosítani kell a két személy együttes rendelkezési kötelezettségét.

12. § (1) A számlavezető köteles üzletszabályzatában, illetve hirdetményében meghatározni munkanapon belül azt a kezdő és záró időpontot, amelyek között az értékpapírszámlához, illetve ügyfélszámlához kapcsolódó terhelési megbízásokat befogadja. Ezen belül meg kell határozni azt az időpontot, ameddig az elfogadott, illetve beérkezett megbízásokat még a tárgynapon teljesíti. A záró időpontig befogadott megbízásokat a számlavezető a számlatulajdonos megbízásában feltüntetett időpontban, ennek hiányában legkésőbb a következő munkanapon hajtja végre.

(2) Az értékpapír-számla, az ügyfélszámla szerződés számlavezető általi felmondása esetén a számlavezető köteles a felmondással egyidejűleg igazolhatóan értesíteni a számlatulajdonost a megszűnés jogkövetkezményeiről.

Értékpapír-számla

13. § (1) A központi értékpapír-számlát is érintő értékpapírszámla jóváírás, terhelés a központi értékpapír-számlán végrehajtott jóváírásról, terhelésről, illetve adatváltozásról szóló értesítést követően végezhető el a központi értékpapír-számla terhelésének, jóváírásának napjával. Az értékpapír-számlavezető a központi értéktár értesítését követően az értékpapír-számla terhelését, jóváírását, illetve a dematerializált értékpapírt érintő adatváltozást (pl. névérték, típus) haladéktalanul végrehajtja.

(2) Azonos értékpapír-számlavezetőnél vezetett értékpapír-számlák közötti jóváírás, terhelés esetén az értékpapír-számlavezető ugyanazon nappal köteles az értékpapírszámlákon a jóváírást, terhelést végrehajtani.

14. § (1) Az értékpapír-számla megszűnése esetén a számlavezető a számla állományát a számlatulajdonos által megjelölt napon, ennek hiányában legkésőbb a megszűnés napján utalja át a számlatulajdonos által megjelölt értékpapírszámlára.

(2) Ha az értékpapír-számla megszüntetésére a számlavezető tevékenységi körének változása miatt kerül sor, az értékpapír-számla állományának átruházása a Felügyelet által meghatározott napon történik.

Ügyfélszámla

15. § (1)¹ Az ügyfélszámláról a befektetési szolgáltatás és árutőzsdei szolgáltatás igénybevételeiből vagy értékpapír hozamából, elidegenítéséből származó összeg bankszámlára vagy ügyfélszámlára átutalható.

(2) Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, akkor az ügyfélszámlával kapcsolatban a fizetési módok közül csak egyszerű átutalás vagy készpénzfizetés alkalmazható.

(3) Az átutalási megbízás értékhatárra tekintet nélkül is benyújtható. A számlavezetővel történő megállapodás alapján az átutalás értéknapp feltüntetésével is benyújtható. Ebben az esetben az ügyfélszámlán történő terhelés e napon történik.

(4) Ha az ügyfélszámlán lévő pénzügyi fedezet nem teszi lehetővé valamennyi esedékes megbízás teljesítését, a számlavezető az érkezés sorrendjét veszi figyelembe a megbízások teljesítésénél, ha a számlatulajdonos eltérően nem rendelkezik.

(5) Az ügyfélszámlához kapcsolódó készpénzfizetés a számlavezető pénztáránál

a) történő készpénzbefizetéssel, vagy

b) készpénzfelvételi utalvány útján történő készpénzkifizetéssel teljesíthető.

(6) Az ügyfélszámláról történő készpénzfelvételt a számlavezető összeghatár megjelölésével előzetes bejelentéshez kötheti. Erről az ügyfélszámla szerződésben rendelkezni kell.

(7) A számlavezető a számlatulajdonost az ügyfélszámlán történt terhelésről, illetőleg jóváírásról írásban - vagy külön megállapodás alapján más módon (pl. elektronikus úton) - számlakivonattal értesíti. A számlakivonatnak tartalmaznia kell a számlán végrehajtott művelet azonosításához szükséges valamennyi adatot.

(8) Számlakivonatot kell készíteni minden olyan munkanapon, amikor az ügyfélszámlán terhelés vagy jóváírás történt, és azt - eltérő megállapodás hiányában - a számlatulajdonos részére haladéktalanul továbbítani kell.

(9) A csőd-, felszámolási és adósságrendezési eljárás esetén a pénzforgalomról szóló előírásokat az ügyfélszámlára is alkalmazni kell.

16. § (1) Az ügyfélszámla kimerülése a számlaszerződést nem szünteti meg.

(2) Az ügyfélszámla megszűnése esetén, ha a számlatulajdonos hitelintézetnél vezetett, nevére szóló bankszámlát nem jelöl meg, a számlán lévő pénzt a számlavezető az ügyfél részére legkésőbb a megszűnést követő munkanapon készpénzben vagy postai úton kifizeti.

Vegyes rendelkezések

17. § A központi értékpapír-számla, az értékpapír-számla és az ügyfélszámla vezetését a számlavezető díjazáshoz kötheti. A számlavezetésért csak az a díj számítható fel, amelyet a számlavezető a Felügyelet által jóváhagyott üzletszabályzata alapján a díjjegyzékben közzétett. A központi értékpapír-számla vezetéséért felszámított díj a kibocsátót terheli.

18. § (1) A Tpt. 7. § (2) bekezdésében meghatározott okirat érvénytelenítése az okiraton elhelyezett "érvénytelen" felirattal történik. Az érvénytelenítést a kibocsátó megbízása alapján a központi értéktár végzi. Az okiraton fel kell tüntetni az érvénytelenítés időpontját és azt a kibocsátó vagy a központi értéktár képviselőjének aláírásával kell ellátni.

(2) Az érvénytelenített okirat nem selejtezhető.

19. § (1) A kibocsátó köteles értesíteni a központi értéktárat a dematerializált értékpapírban foglalt jogok és kötelezettségek megszűnéséről. Az értesítésnek tartalmaznia kell a kibocsátó kötelezettségeinek teljesítéséről szóló igazolást.

(2) A központi értéktár a kibocsátó értesítése alapján értesíti az értékpapír-számla vezetőket a dematerializált értékpapír érvénytelenítésének (törlésének) értéknapijáról. Az értékpapír-számla vezető az értesítés alapján a szabályzatban meghatározott módon érvényteleníti (törli)

a dematerializált értékpapírt és az érvénytelenítés (törlés) megtörténtéről értesíti a központi értéktárat.

(3) A központi értékpapír-számla megszüntetésére

a) a dematerializált értékpapír érvénytelenítését,

b) a forgalmazó értékpapír-számla vezetésre vonatkozó engedélyének megszűnését, vagy

c) a 9. §-ban meghatározott összevonást

követően kerülhet sor.

(4) A dematerializált értékpapír érvénytelenítése előtt a központi értéktár és az értékpapír-számlavezető köteles az adatállományát a 4. § (1) bekezdésében leírtak szerint archiválni. Az archivált adatokat húsz évig meg kell őrizni.

Záró rendelkezések

20. § (1) Ez a rendelet 2002. január 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a dematerializált értékpapír előállításának és továbbításának módjáról és biztonsági szabályairól, valamint az értékpapír-számla, a központi értékpapír-számla és az ügyfélszámla megnyitásának és vezetésének szabályairól szóló 265/1997. (XII. 21.) Korm. rendelet.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök